

Луцишин Галина Іванівна
Матковський Іван Йосипович

Виклики та загрози прихованого подвійного громадянства в сучасній Україні

УДК 323.22
DOI <https://doi.org/10.24195/2414-9616-2018-2-44-49>

Луцишин Галина Іванівна
доктор політичних наук, професор,
завідувач кафедри політології
та міжнародних відносин
Національного університету
«Львівська політехніка»
вул. Митрополита Андрея 5,
м. Львів, Україна
Матковський Іван Йосипович
асистент кафедри політології
та міжнародних відносин
Національного університету
«Львівська політехніка»
вул. Митрополита Андрея 5,
м. Львів, Україна

Досліджено питання подвійного громадянства, яке є важливим елементом політики міждержавних відносин, що впливає на національну і міжнародну безпеку. Проблема подвійного громадянства є актуальною для сучасної України через вплив як зовнішніх, так і внутрішніх чинників, особливо в умовах агресії Росії проти України. Офіційно законодавство України не передбачає для українських громадян можливості володіти паспортом ще якоїсь країни, однак практика прихованого подвійного громадянства є доволі поширеною.

Сучасний досвід європейських держав в питанні подвійного громадянства свідчить, що більша частина держав дозволяє подвійне громадянство, частина держав дозволяє з певними обмеженнями і лише невелика частина забороняє подвійне громадянство. Ряд центральноєвропейських держав спростили процедуру отримання громадянства особами, які мають етнічне походження з цих країн і проживають за їх кордонами.

Метою статті є дослідження особливостей поширення прихованого подвійного громадянства в сучасній Україні, виклики та загрози подвійного громадянства, його вплив на процес розвитку нації, міжнаціональних та міждержавних відносин.

У статті використано такі наукові методи: порівняльний, системний; емпіричну основу дослідження склали статистичний метод, аналіз документів, що дало змогу доповнити вивчення практичних аспектів втілення подвійного громадянства в Україні.

У результаті проведеного аналізу зазначається, що впровадження сусідніми з Україною державами політики просування власного громадянства і заохочення до отримання подвійного громадянства призводить до напруги в політичних відносинах країн регіону. В Україні питання подвійного громадянства є особливо актуальним для етнічних угорців та румун, які компактно проживають на Закарпатті та Буковині, оскільки Румунія та Угорщина пропонують спрощену процедуру набуття громадянства. Результати недавніх соціологічних досліджень свідчать про те, що нині більшість громадян України виступають проти узаконення подвійного громадянства, що пов'язано з анексією Криму та війною на Донбасі.

Наголошується на ключових проблемах, які породжує подвійне громадянство, зокрема, формування подвійної національної ідентичності, посилення міжетнічних протиріч в окремих регіонах України, загострення міждержавних відносин, неузгодження щодо податкового законодавства, виборчих прав, проходження військової служби тощо.

Ключові слова: подвійне громадянство, національна ідентичність, міжетнічні конфлікти, національна безпека, міждержавні відносини.

Питання подвійного громадянства є важливою складовою частиною міжнародного і національного права, елементом політики міждержавних відносин, що впливає на національну і міжнародну безпеку. Громадянство визначає політичний та соціальний статуси людини, змогу користуватися державними гарантіями своїх прав як всередині країни, так і поза її межами.

Останнім часом у національному законодавстві ряду центральноєвропейських країн набрали чинності зміни, що спрощують процедуру отримання громадянства особами, які мають етнічне походження з цих країн і проживають за їх кордонами. Ці зміни призвели до певної напруги в політичних відносинах країн регіону, оскільки сусідні з Україною держави заохочують українських громадян до отримання подвійного громадянства (Румунія, Угорщина, Російська Федерація). Практика показує, що подвійне громадянство окремими державами часто розглядається як спосіб впливу на політику країни або регіону із компактним проживанням діаспори.

Проблема подвійного громадянства для України є актуальною, складною та дискусійною, що

пов'язано із впливом як зовнішніх, так і внутрішніх чинників, особливо загострюється під час виборів у сусідніх державах. До того ж, коли держава перебуває у стані війни, питання подвійного громадянства загострює ситуацію. Негативну реакцію в українському суспільстві викликає наявність подвійного громадянства в українських політиків та чиновників. Більшість держав Центральної та Східної Європи, а також пострадянських держав врегулювали проблему подвійного громадянства, однак для України ця проблема залишається відкритою. В Україні питання подвійного громадянства є особливо актуальним для етнічних угорців та румун на Закарпатті, Буковині, Одещині та росіян у східних областях. Україна ратифікувала «Європейську конвенцію про громадянство» [5], хоча це і суперечить Конституції України. Європейська конвенція про громадянство – міжнародно-правовому документу, прийнятому Радою Європи у м. Страсбурзі у 1997 р.

Практика показує, що у разі законодавчого оформлення рівноцінного подвійного громадянства його носії опиняються перед нормами і вимогами двох політико-правових систем, які часто супер-

ечать одна одній. Виникають певні неузгодження щодо податкового законодавства, виборчих прав, проходження військової служби тощо. Варто зауважити, що у питанні надання подвійного громадянства не існує загальноновизнаних правил – у кожній країні свої традиції, міграційне законодавство, закони про громадянство.

Метою статті є дослідження особливостей поширення прихованого подвійного громадянства в сучасній Україні, виклики та загрози подвійного громадянства, його вплив на процес розвитку нації, міжнаціональних та міждержавних відносин.

У статті використано загальнотеоретичні та емпіричні методи дослідження, зокрема, порівняльний, системний; емпіричну основу дослідження склали статистичний метод, аналіз документів, що дало змогу доповнити вивчення практичних аспектів втілення подвійного громадянства в Україні.

Проблему подвійного громадянства науковці розглядають у різних сферах – право, політика, міжнародні відносини, культура, історія тощо. Вивченню цього питання присвячено ряд праць, зокрема, зарубіжних вчених (Ф. Бербера, А. Давідсон, П. Вейс, Ю. Габермас, М. Говард, М. Ковач, Й. Кунц, Б. Тернер) та українських дослідників (Р.Б. Бедрій, О.В. Журавка, Є.С. Смирнова, О.А. Коломієць, В.С. Крисаченко, С.В. Черниченко).

Науковці найчастіше виділяють такі основні причини запровадження подвійного громадянства, як територіальні зміни, міграція населення, відмінності у законодавстві держав («право крові», «право ґрунту», «змішані шлюби»).

Як зазначає угорська дослідниця М. Ковач, питання про подвійне громадянство для етнічних меншин у країнах Центральної та Східної Європи цілком відрізняється від питання про подвійне громадянство в країнах Західної Європи. Транскордонні етнічні групи становлять значну частку населення деяких держав, з якими Угорщина має давню історію прикордонних суперечок. І тому політика Угорщини щодо поширення не резидентного громадянства для етнічних угорців, які проживають у сусідніх державах Румунії, Словаччини, Сербії, Чорногорії та України є обґрунтованою [11].

Австралійський дослідник А. Давідсон аналізує регіональну політику та розвиток громадянства в рамках Європейського економічного співтовариства в контексті сучасних глобальних процесів [12].

Американський дослідник М. Говард виділяє різні типи подвійного громадянства в країнах Європейського Союзу, визначає історичні підходи до подвійного громадянства, аналізує зміни, які відбулися протягом останніх двох десятиліть. Також він розробив «Citizenship Policy Index», який демонструє особливості політики щодо громадянства загалом та політики подвійного громадянства [13].

На переконання українського дослідника О.А. Коломієць, питання подвійного громадянства

найчастіше виникає внаслідок: 1) народження дитини у державі, де діє принцип «права ґрунту», від батьків, які мають громадянство держави, де діє принцип «права крові»; 2) натуралізації, якщо законодавство країни, громадянства якої набуває індивід, не вимагає відмови від попереднього; 3) шлюб з іноземцем, якщо законодавство країни дружини зберігає за нею громадянство, а законодавство країни чоловіка надає їй своє громадянство [2, с. 296].

Практика застосування подвійного громадянства в Україні поширюється роками, хоча Конституція України визнає єдине громадянство. У Законі України «Про громадянство України», прийнятому 2001 р., вказано, що законодавство України про громадянство ґрунтується, відповідно до ст. 4 Конституції України, на принципі «єдиного громадянства» [3]. В Україні також не врегульовано проблеми з подвійним громадянством, набутим особою за певних умов без особистого звернення (автоматично), та з відповідальністю за свідоме приховування подвійного громадянства. Останнім часом на державному рівні було кілька ініціатив про запровадження відповідальності за застосування подвійного громадянства. У 2017 р. Президент України подав до парламенту проект змін до законодавства, спрямованих на боротьбу з подвійним громадянством, однак ці вимоги викликали неоднозначне ставлення як українців, так і політичних лідерів сусідніх держав [7].

Погляди українських політиків на проблему поширення подвійного громадянства є різними: одні вважають це позитивним, сучасним явищем, інші виступають категорично проти. Серед переваг подвійного громадянства найчастіше називають можливість об'єднання українців усього світу, посилення впливу України в країнах другого громадянства та успішності процесу євроінтеграції, приплив до України трудових ресурсів та залучення економічних можливостей країн другого громадянства українців, сприятиме спрощенню ведення бізнесу для підприємців, покращить правовий та соціальний захист українців за кордоном [9]. Чимало українських політиків, зокрема, представники правих сил заявляють, що подвійне громадянство є загрозою національній безпеці України, оскільки в окремих регіонах України значна частина населення може бути визнана громадянами сусідніх держав, а це має політичні, правові, національні, культурні та інші наслідки. Негативним є і те, що подвійне громадянство значно гальмує процес формування спільних національних цінностей, пріоритетів розвитку нації та, відповідно, національну консолідацію суспільства.

Маючи негативний досвід із «паспортним тиском» Росії, зокрема, наданням російських паспортів українським громадянам на сході України, знаючи подібні приклади «захисту співвітчизників» у Південній Осетії і Абхазії, агресію Росії проти України, наша держава мусить дуже зважено вирішувати питання подвійного громадянства.

Щоб уникнути додаткових труднощів при подвійному громадянстві, держави нерідко укладають двосторонні угоди, в яких чітко прописані умови, за яких громадяни з подвійним громадянством лише в одній державі (територія фактичного проживання) несуть військову службу, платять податки, беруть участь у виборах. Із пропозицією укласти двосторонню угоду про подвійне громадянство для етнічних угорців в Україні звертався президент Угорщини, однак питання не вирішується з різних причин, зокрема і тому, що угорські чиновники часто виступають із заявами про створення окремих територіальних автономій із компактним проживанням угорців у сусідніх державах, зокрема і на Закарпатті.

За даними соціологічних досліджень соціологічної групи «Рейтинг», у 2017 р. 35% українців хотіли б мати подвійне громадянство і працювати за кордоном; 60% відповіли, що їм це не потрібно. Серед країн, громадянство яких хотіли б мати українські громадяни, – країни ЄС (42%), США (18%), Канади (15%), Росії (12%). Громадянство країн ЄС хотіли б мати однаково мешканці західних, центральних та південних макрорегіонів (близько 40%), дещо менше – східних (31%). Громадянство США більше за інших хотіли б мати мешканці заходу, громадянство Росії – сходу України [8].

Подвійне громадянство найчастіше розглядається як додаткова можливість для роботи, навчання та свободи пересування. Щодо феномена прихованого (потенційного) подвійного громадянства, науковці зазначають, то це, поряд із правовою, є, насамперед, морально-психологічною та національно-патріотичною проблемою.

Багато сучасних розвинутих держав жорстко регламентують процедуру отримання громадянства, яка базується на стратегії збереження етнокультурної ідентичності суспільства і пошуків цінності громадянства власної країни. В. Крисаченко проаналізував моделі запровадження подвійного громадянства на прикладах різних держав. Наприклад, претенденти на отримання громадянства У США складають Присягу відданості, базові положення якої: знання англійської (офіційної мови держави), що засвідчується складанням Присяги цією мовою; проголошення відданості цінностям американського суспільства, насамперед його політико-правовим основам [4, с. 82]. Доволі жорсткою є процедура надання громадянства в Канаді. Хоча ця країна приймає щорічно близько 200 тис. іммігрантів, серед інших обов'язкових умов (наприклад, відсутність кримінальної відповідальності) є вимога до знання мови: англійської – для Канади і французької – для Квебеку. Крім цього, іммігранти, які претендують на громадянство, повинні мати професію, рівень освіти тощо. Такі жорсткі критерії та вимоги ставлять перед новими громадянами й інші країни – Австралія, Нова Зеландія та ін.

Частина держав активно підтримує політику так званого примордіалістського підходу – спільне етнічне походження громадян різних країн і надання внаслідок цього певних преференцій і пільг конкретною державою своїм співвітчизникам за кордоном (тобто етнічній діаспорі). Така політика включає і можливість надання подвійного громадянства не лише де-факто, а й де-юре. Цікавим є приклад Німеччини, яка після Другої світової війни почала активно залучати робочу силу з-за кордону (насамперед з Туреччини), надаючи право мігрантам на постійне проживання і пільгові умови при одержанні німецького громадянства. Сьогодні аналітики дедалі частіше говорять про певні загрози, зокрема, про значні зміни в національній структурі Німеччини. Уже після 2010 р. співвідношення у віковій групі до сорока років у німецькому суспільстві зміщується на користь мігрантів та їх нащадків. Схожа тенденція спостерігається у Франції, Великобританії, Нідерландах, Бельгії та деяких інших європейських країнах. Таку політику реалізує і Ізраїль, створюючи сприятливі умови для повернення представників єврейської діаспори на їхню історичну батьківщину, оскільки всіх їх розглядають як потенційних громадян Ізраїлю. Принцип збереження національної ідентичності є ключовим в Ізраїлі, де тісно взаємопов'язані такі поняття, як держава, релігія, національність. В Ізраїлі, за різними оцінками, проживає понад 50 тисяч власників українського та ізраїльського паспортів/

Нині 17 держав ЄС дозволяють подвійне громадянство, 1 держава (Словаччина) забороняє, 10 держав дозволяє за певних обставин. З 2010 р. окремі країни — Польща, Угорщина, Болгарія, Чехія, Латвія тощо надають певні переваги за принципом етнічного походження (візового режиму, працевлаштування, набуття громадянства тощо) у законах прямої дії, наприклад, «Про зарубіжного співвітчизника» (поляка, словака, чеха, угорця та ін.).

У законодавстві Румунії у ст. 37 її закону про громадянство вказується, що іноземні громадяни й особи без громадянства, котрих було позбавлено румунського громадянства до 22 грудня 1989 р. із різних, незалежних від них причин, а також їхні нащадки мають право на повернення громадянства Румунії. По суті, йдеться про те, що отримати румунське громадянство мають право всі жителі Чернівецької області, чиї батьки чи предки до 28 червня 1940 р. мали паспорт громадянина Румунії. Таким чином, тисячі жителів Чернівецької області одержали свій пропуск до шенгенської зони – ним став паспорт сусідньої Румунії [10].

За різними підрахунками тільки на Буковині п'ятдесят тисяч українських громадян можуть бути одночасно і громадянами Румунії. Ряд науковців наголошує на певних загрозах для національної безпеки, коли третина населення в окремому регіоні отримує паспорти сусідньої держави.

У відповідь на політику Угорщини, Словаччина у 2011 р. заборонила подвійне громадянство, зокрема, йшлося про етнічних угорців, які становлять 10% населення. Тепер, якщо словацький громадянин має паспорт іншої країни, він автоматично позбавляється громадянства словацького та сплачує великий штраф. Нині Словаччина і Угорщина намагаються покращити міждержавні відносини та врегулювати спірні питання з подвійним громадянством.

Негативним аспектом подвійного громадянства можна назвати зміну національної ідентичності або ж просування подвійної національної ідентичності, адже однією з головних умов є доведення приналежності до, наприклад, угорської чи румунської національності. Останні кілька років в архівах Чернівецької, Закарпатської областей справжній аншлаг, адже тисячі українців намагаються отримати документальне підтвердження про свій родовід, зокрема, довести, що їхні родичі колись жили під юрисдикцією Бухареста.

В Україні ще донедавна на сайті консульства Румунії і в газеті «Офіційний вісник Румунії» публікувались списки «румунізованих українців», однак згодом таку інформацію перестали поширювати, оскільки, насправді, кількість таких людей є доволі великою і всі вони, згідно із українським законодавством, є порушниками закону.

Для України загроза також і у тому, що коли хоча б п'ята частина населення регіону отримає іноземні паспорти, можуть виникнути претензії на створення автономії. Наприклад, окремі політичні сили Румунії вже тривалий час виношують ідею відродження Великої Румунії включно з Буковиною та Бессарабією і тому так активно роздають румунські паспорти своїм сусідам.

У 2010 р. парламент Угорщини прийняв закон щодо спрощеної процедури отримання угорського громадянства, але практично цей закон почав діяти з 1 січня 2011 р. Згодом були внесені зміни до Конституції Угорщини, які набрали чинності з початку 2012 р., – вони надають етнічним угорцям або їх нащадкам в різних країнах право отримувати громадянство за «правом крові». Заяву на отримання угорського громадянства можуть подавати іноземні громадяни або їхні нащадки, які були громадянами Угорщини до 1920 р. або у 1940–1945 рр., розмовляють угорською мовою і не становлять загрози національній безпеці [6].

У генеральному консульстві Угорщини в Ужгороді потенційні громадяни складають присягу на вірність Угорській Республіці та отримують документ про повернення їм угорського громадянства. «Документ про повернення угорського громадянства» скріплений підписом президента Угорщини та печатками Міністерства закордонних справ і Міністерства юстиції Угорської Республіки. На документі міститься також текст присяги, в якій людина, що його підпи-

сала, визнає Угорську Республіку своєю батьківщиною та присягає її захищати і служити «залежно від сил та здібностей». До того ж, прийняття присяги закарпатцями на вірність Угорщині може стати катализатором для крайніх правих сил краю і спонукати їх до антиугорських дій та акцій [6].

Також Парламент Угорщини прийняв закон про створення окремого Міністерства у справах закордонних угорців.

Законодавство Угорщини дозволяє створювати виборчі округи за межами Угорщини. Зокрема, у квітні 2018 р. відбулись вибори до угорського парламенту. За інформацією Національного виборчого бюро Угорщини, під цьогорічні парламентські вибори в Угорщині було створено 118 таких виборчих дільниць за кордоном. Найбільше бажаючих проголосувати (16%) виявилось в Лондоні – 8 800, а також у Мюнхені (4 589), Штуттгарті (3 257), Гаазі (2 308), Берні (2 268), Берліні (2 147) та Берегові (1 937) [1]. І хоча зазначалось, що на спеціальних дільницях зможуть проголосувати лише ті угорці, які мешкають в Україні, але мають постійну прописку в Угорщині, проте частина угорців Закарпаття голосувала на дільниці у консульстві в місті Берегове, частина – на території Угорщини, частина надсилала свій заповнений бюлетень поштою. Попередньо усім було направлено листи із запрошенням зареєструватися для участі у виборах. Офіційно Угорщина не оголосила кількість представників угорської меншини в Україні, які взяли участь у голосуванні, однак дані про інші держави, наприклад, результати голосування закордонних угорців у Румунії, де дозволено подвійне громадянство, оприлюднені.

Виборча кампанія до угорського парламенту на території Закарпаття відбувалась дуже активно, агітаційну діяльність здійснювали як угорські партії (Fidesz-KDNP, «Йоббік»), так і політичні партії, зареєстровані в Україні («Партія угорців України»). Партія угорців України на сторінках своїх видань відкрито агітувала за угорську партію Fidesz (партія Віктора Орбана). Основний наголос робився на тому, що саме Fidesz сприяє об'єднанню угорської нації, дала змогу отримати громадянство закордонним угорцям за спрощеною процедурою. В результаті виборчої кампанії значно загострились відносини між політичними організаціями угорців на Закарпатті, активізувались як українські, так і угорські праві політичні партії.

Як бачимо, ситуація, яка склалась в Україні останнім часом із поширенням прихованого подвійного громадянства свідчить про те, що суспільно-політична ситуація в окремих регіонах України має тенденцію до зростаючої дестабілізації з переходом до загроз територіальній цілісності України. Наявні протистояння в етнічній сфері та намагання інших країн використовувати проблеми діаспори у власних інтересах можуть стати причиною етнонаціональних та міждержавних конфліктів. Серед зовнішньополітичних чин-

ників, які негативно впливають на процес національної консолідації України, можна назвати поширення прихованого подвійного громадянства, оскільки це сприяє формуванню подвійної національної ідентичності, посилює міжетнічні протиріччя в окремих регіонах України, загострює міждержавні відносини.

Аналіз показав, що окреслені питання є доволі складними та неоднозначними у своєму вирішенні і вимагають нових підходів у системі міждержавних, міжнаціональних взаємин. Враховуючи досвід сусідніх держав та визнаючи факт існування прихованого подвійного громадянства в Україні, варто внести законодавчі зміни та врегулювати це питання.

Нині необхідною є публічна дискусія щодо можливостей подвійного громадянства та зменшення загроз та протиріч, які виникають у результаті подвійного громадянства. Багато питань залишаються відкритими та дискусійними, тому пошук науково обґрунтованих складових частин вирішення цієї проблеми, вдосконалення етнонаціональної політики залишається актуальним, своєчасним і необхідним як із точки зору науки, так широкої громадськості.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Вибори в Угорщині: стало відомо, скільки осіб проголосували на дільницях в Україні. Українська правда. 2018. 11 квітня. URL: <https://www.eurointegration.com.ua/news/2018/04/11/7080205/>.
2. Коломієць О.А. Інститут подвійного громадянства (біпатризм) у міжнародному праві: проблеми і перспективи. Наукові праці МАУП. 2010. Вип. 1(24). С. 296–301.
3. Конституція України від 28 червня 1996 р. Вісник Верховної Ради України. 1996. № 30.
4. Крисаченко В.С. Етнополітична стабільність України в міжнародному контексті. Стратегічна панорама. 2009. № 4. С. 79–87.
5. Європейська конвенція про громадянство (Конвенція набрала чинності для України з 01.04.2007 р. URL: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/994_004/page.
6. Мартин В. «Присягаю на вірність Угорщині...». Дзеркало тижня. Україна». 2017. № 17. 12 травня. URL: https://dt.ua/POLITICS/prisyagayu_na_virnist_ugorschini.html.
7. Сидоренко С. Паспортний удар Порошенка: які загрози несе президентський закон про громадянство. Українська правда. 2017. 15 березня. URL: <http://www.eurointegration.com.ua/articles/2017/03/15/7063044>.
8. Соціологи оприлюднили вподобання українців. URL: <http://www.nrcu.gov.ua/news.html?newsID=60840>.
9. Тарасюк Г. Проблема реалізації принципу єдиного громадянства в Україні. Економіка. Фінанси. Право. 2009. № 8. С. 32–35.
10. Суржинський М.І. Подвійне (множинне) громадянство: світова практика. Держава і право. Юрид. і політ. науки: 36. наук. пр. 2004. Вип. 27. С. 229–235.
11. Kovács M. The Politics of Dual Citizenship in Hungary. Citizenship Studies. 2006. Volume 10. Issue 4, P. 431–451.

12. Davidson Alastair. Regional politics: The European union and citizenship. Citizenship Studies. 1997. Volume 1. Issue 1. P. 33–55.

13. Howard Marc Morjé. Variation in Dual Citizenship Policies in the Countries of the EU. International Migration Review. 2005. Volume 39. Issue 3. September. P. 697–720.

REFERENCES:

1. Vybory v Uhorshchyni: stalo vidomo, skilky osob proholosuvaly na dilnytsiakh v Ukrain. (2018). [Elections in Hungary: it became known how many people voted on polling stations in Ukraine]. Ukrainska pravda. URL: <https://www.eurointegration.com.ua/news/2018/04/11/7080205/>.
2. Kolomiiets O.A. (2010). Instytut podviinoho hromadianstva (bipatryzm) u mizhnarodnomu pravi: problemy i perspektyvy. [Institute of dual citizenship (bipatrysm) in international law: problems and perspectives]. Kyiv: Naukovi pratsi MAUP. #1(24). P. 296–301.
3. Konstytutsiia Ukrainy. [Constitution of Ukraine]. Visnyk Verkhovnoi Rady Ukrainy. 1996.
4. Krysachenko V.S. Etnopolitychna stabilnist Ukrainy v mizhnarodnomu konteksti [Ukraine's Ethnopolitical Stability in the international context]. Kyiv. Stratehichna panorama. 2009. #4. P. 79–87.
5. 5.levropeiska konventsiia pro hromadianstvo (2007). [European Convention on Nationality]. URL: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/994_004/page.
6. Martyn V. (2011). Prysiahaiu na virnist Uhorshchyni [I swear allegiance to Hungary]. Dzerkalo tyzhnia. URL: https://dt.ua/POLITICS/prisyagayu_na_virnist_ugorschini.html.
7. Sydorenko S. Pasporny udar Poroshenka: yaki zahrozy nese prezidentyskyi zakon pro hromadianstvo. [Poroshenko Passport blow what threats include the presidential law on citizenship]. Ukrainska Pravda. 2017. URL: <http://www.eurointegration.com.ua/articles/2017/03/15/7063044>.
8. Sotsiolohy opryliudnyly vpodobannia ukraintsiv (2017). URL: <http://www.nrcu.gov.ua/news.html?newsID=60840>
9. Tarasiuk H. Problema realizatsii pryntsyphu yedynoho hromadianstva v Ukraini. [The problem of realization of the principle of uniform citizenship in Ukraine]. Ekonomika. Finansy. Pravo. 2009. № 8. P. 32–35.
10. Surzhynskiy M.I. Podviine (mnozhyne) hromadianstvo: svitova praktyka [Dual (plural) citizenship: world practice]. Derzhava i pravo. 2004. № 27. P. 229–235.
11. Kovács M. The Politics of Dual Citizenship in Hungary. Citizenship Studies. 2006. Volume 10. Issue 4. P. 431–451.
12. Davidson Alastair. Regional politics: The European union and citizenship. Citizenship Studies. 1997. Volume 1. Issue 1, P. 33–55.
13. Howard Marc Morjé. Variation in Dual Citizenship Policies in the Countries of the EU. International Migration Review. 2005. Volume 39. Issue 3. September. P. 697–720.

Challenges and threats of the hidden dual citizenship in the modern Ukraine

Lutsyshyn Halyna Ivanivna

Doctor of Political Science, Professor,
Head at the Department of Political
Science and International Relations
of Lviv Polytechnic National University
Metropolitan Andrey Str., 5, Lviv, Ukraine

Matkovskiy Ivan Yosypovych

Assistant at the Department of Political
Science and International Relations
of Lviv Polytechnic National University
Metropolitan Andrey Str., 5, Lviv, Ukraine

It was investigated the issue of dual citizenship, which is an important element of the policy of intergovernmental relations affecting the national and the international security. The problem of dual citizenship is relevant to modern Ukraine, because of the influence of both external and internal factors, especially in Russia's aggression against Ukraine. Officially, the Ukrainian legislation does not provide the possibility for Ukrainian citizens to hold a passport of another country, but the practice of latent dual citizenship is quite widespread. In Ukraine, the punishment of the concealment of the fact of obtaining foreign citizenship is a fine, but the procedure for its collection is quite complicated.

The modern experience of European states in the issue of dual citizenship shows, that the most states allow dual citizenship, some states allow dual citizenship with some restrictions, and only some countries prohibit dual citizenship. The number of Central European countries have simplified the procedure for obtaining citizenship by people of ethnic origin from these countries and living abroad.

The article aims are to study the characteristics of the spread of hidden dual citizenship in the modern Ukraine, challenges and threats of dual citizenship, its influence on the process of the nation development, interethnic and international relations.

Comparative, systematic methods are used in the article. The empirical basis of the study includes a statistical method, analysis of documents; this allowed to complement the study of practical aspects of the implementation of dual citizenship in Ukraine.

The implementation by neighboring countries with Ukraine a policy of promoting their own citizenship and encouraging the acquiring of dual citizenship leads to some tension in political relations between countries in the region, as it was noticed. In Ukraine, the question of dual citizenship is especially relevant for ethnic Hungarians and Romanians, which are compactly living in Transcarpathia and Bukovina, because Romania and Hungary offer a simplified procedure for acquiring citizenship. Also more than 350 thousand Ukrainians have Russian passports, in particular, they are residents of Donbass and southern regions. The results of sociological research indicate that today most Ukrainian citizens oppose the legalization of dual citizenship, it is connected with the annexation of the Crimea and the war in the Donbass. There are highlighted the key problems that cause dual citizenship, for example: the formation of a dual national identity, increasing interethnic contradictions in some regions of Ukraine, aggravation of intergovernmental relations, disagreement with tax law, election rights, military service etc.

Key words: dual citizenship, national identity, interethnic conflicts, national security, intergovernmental relations.